

**ФОРМИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ
(НА ПРИКЛАДІ НУБІП УКРАЇНИ)**

І. В. СОПІВНИК, доктор педагогічних наук, доцент

Б. П. Ващишен, магістрант гуманітарно-педагогічного факультету

О. О. Вет, магістрант гуманітарно-педагогічного факультету

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: irvisop@meta.ua

Анотація. У статті узагальнено передовий педагогічного досвіду Національного університету біоресурсів і природокористування України щодо застосування комплексу форм організаційно-виховної роботи зі студентською молоддю; систематизовано та класифіковано форми виховної роботи зі студентами, зокрема традиційні (наприклад, Школа першокурсника, День знань, Голосіївська весна), нові (День захисника України, День Матері, День Гідності та Свободи, День пам'яті), галузеві (День працівника сільського господарства, День довілля, День науки), загальнодержавні (День Конституції, День Державного Прапора, День Незалежності).

Ключові слова: виховання, форми виховання, студентська молодь, масові та групові форми виховання молоді.

Актуальність (Introduction). Необхідність дбати про національну безпеку країни та курс на реалізацію компетентнісного підходу у системі освіти, зокрема вищої, обумовлює потребу в перегляді змісту, принципів, форм та методів організаційно-виховної роботи у вищому навчальному закладі, з метою формування кваліфікованого фахівця, з високим рівнем патріотизму, громадянськості, соціальної відповідальності, екологічної та морально-духовної культури. Перед сучасними вищими навчальними закладами стоять ряд важливих завдань, проте одними із найважливіших, на нашу думку є виховання в студентської молоді: загальнолюдської культури, духовно-моральних цінностей, толерантності, поваги до інших людей та культур; національно-громадянської ідентифікації та свідомості, патріотизму, готовності захищати країну, поваги до української історії, культури, законів та символіки, активної громадянської та державницької позиції, бажання працювати задля розквіту держави; поваги до свого університету, професорсько-викладацького складу, дисциплінованості, ощадного використання ресурсів та майна навчального закладу; ціннісного ставлення до майбутньої професії та праці, готовності вирішувати професійні завдання не завдаючи шкоди навколишньому середовищу та людям, здатності відповідально приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах; соціальної відповідальності, здатності будувати комунікативну взаємодію на особистісному рівні та у групі, громадської активності, готовності до самоврядної діяльності; здорового способу життя, готовності до професійного та особистісного саморозвитку. Вирішення означених завдань можливе за умови удосконалення існуючої системи організаційно-виховної роботи у вищих навчальних закладах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблеми виховання особистості у сучасному вищому навчальному закладі висвітлюються рядом вітчизняних дослідників, зокрема І.Бехом, Т.Коломієць, С.Ніколаєнком, І.Піонтківською, Р.Сопівником, В.Тернопільською, Г.Шевченко, В.Шинкаруком та ін. Проте питання узагальнення досвіду та класифікації форм організаційно-виховної роботи у сучасному вищому навчальному закладі (зокрема аграрного та природоохоронного спрямування) висвітлені не достатньо.

Мета (Purpose) статі полягає в узагальненні, систематизації та класифікації форм організаційно-виховної роботи зі студентською молоддю.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: узагальнення передового педагогічного досвіду Національного університету біоресурсів і природокористування України щодо застосування комплексу форм організаційно-виховної роботи зі студентською молоддю; аналіз наукової літератури; вивчення документації (наказів, розпоряджень, положень) у сфері організаційно-виховної роботи вищого навчального закладу; систематизація та класифікація форм виховної роботи зі студентами.

Результати (Results). Аналіз науково-педагогічної літератури та вивчення передового вітчизняного досвіду свідчить, що у сучасних вищих навчальних закладах практикується застосування комплексу форм і методів організаційно-виховної роботи [1-7]. У процесі дослідження нами вивчено та узагальнено досвід застосування форм організаційно-виховної роботи в Національному університеті біоресурсів і природокористування України (далі НУБіП України). Вважаємо за доцільне висвітлити окремі форми роботи зі студентською молоддю, що сприяють їх адаптації, соціалізації та особистісно-професійному самовдосконаленню.

Школа першокурсника – щорічний університетський захід, який проводиться зі студентами нового набору у другій-третьій декаді серпня. Ціллю школи першокурсника є оптимізація процесу адаптації студентів до нових умов навчання і праці, виявлення серед зарахованих осіб схильних до лідерства, з'ясування нахилів і обдарувань молоді та на цій основі спрямування їх на участь у колективах художньої самодіяльності, спортивних секціях, клубах за інтересами, структурах студентського самоврядування. При цьому педагоги і студентський актив пробуджують у молоді мотив високих досягнень, знайомлять з історією, структурою, традиціями університету, його фундаторами, науковими школами основними формами самореалізації їх лідерського потенціалу. Вже «на старті» студентів залучають до соціальнокорисних видів діяльності, громадської, науково-дослідної, науково-інноваційної, спортивної, творчої і мистецької діяльності. Особлива увага звертається на студентське самоврядування, фізичне виховання, спортивну роботу, розвиток творчості в колективах художньої самодіяльності, студіях, гуртках та клубах за інтересами.

Свято «День знань» – спрямоване на формування у молоді почуття приналежності до великого колективу НУБіП України, культу знань, як головного засобу досягнення успіху в еру інформаційного суспільства. «День Знань» в Національному університеті біоресурсів і природокористування України (далі – НУБіП України) став традиційним, урочистим заходом, у ході якого відбувається ритуальна посвята студентів-першокурсників. Цілями свята «День знань» є: формування у студентів почуття приналежності до великого студентського колективу НУБіП України; сприяння мобілізації зусиль студентства до наполегливої праці в новому навчальному році; посилення патріотичних настроїв студентів, які проявляються у визнанні престижу університету, як провідного вишу України.

День працівників освіти (перша неділя жовтня) – спрямований на підкреслення престижу педагогічної професії, популяризацію академічних цінностей, наукових знань у колективі, формування поваги студентів до професорів, доцентів, асистентів і визнання важливості їх благородного, жертвовного покликання.

Молодіжний фестиваль «Студентська республіка» (середина жовтня) – спрямований на виховання у студентської молоді навичок самоуправління, реалізації громадянських прав та обов'язків, громадянської компетентності та відповідальності.

День захисника України – свято відзначається з метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України, військових традицій і звичаїв Українського народу, сприяння дальшому зміцненню патріотичного духу в університетському колективі, відродження національних традицій, плекання у молоді поваги до захисників України, ціннісного ставлення до виконання військового обов'язку.

День української мови та писемності (9 листопада) – відзначається з метою виховання у молоді поваги до державної мови, української писемності, підвищення рівня

володіння мовними засобами, мовленнєвої культури студентів, популяризації українського літературного, поетичного слова.

Міжнародний день солідарності студентів (17 листопада) – метою цього свята є виховання у студентів почуття колективізму, духу академічної єдності у боротьбі за ідеали добра і справедливості, гордості за свій статус і приналежність до університетської спільноти, планетарного студентського руху.

День працівників сільського господарства (третя субота листопада) свято усіх, хто причетний до агропромислового комплексу, аграрної освіти і науки. Метою цього свята є виховання у студентів інтересу до професії, плекання ціннісного ставлення до хліборобської праці, до людей які дбають про продовольчу безпеку країни.

День Національної Єдності (1 грудня) – проводиться з метою виховання національної ідентичності, національної свідомості молоді, ціннісного ставлення до української державності, як форми самоорганізації народу, прищеплення почуття єдності українців незалежно від регіону проживання.

Вечір спортивної слави (перша декада грудня) – проводиться з метою підведення підсумків фізкультурно-спортивної роботи університету за календарний рік, мотивації студентської молоді до занять фізкультурою і спортом, пропаганди здорового способу життя, розвитку потреби у високих досягненнях, вшанування кращих спортсменів університету.

Конкурс «Краса НУБіП України» (лютий) передбачає виховання у молоді почуття прекрасного, досконалості душі і тіла, поваги до дівчини, жінки-матері, розвиток естетичних почуттів, смаків, поглядів, формування ціннісного ставлення до справжньої жертвовної любові, нуклеарної сім'ї, жіночої краси, і чоловічої мужності та сили, ідеалу гармонійно і різнобічно розвиненої особистості.

Міжнародний фестиваль «Голосіївська весна» серед навчально-наукових інститутів факультетів та регіональних ВНЗ Національного університету біоресурсів і природокористування України проводиться з метою розвитку самодіяльного народного мистецтва, організації змістовного дозвілля молоді, залучення широкого кола студентства до участі в культурно-просвітніх заходах, роботі аматорських колективів університету.

Основні завдання фестивалю: розвиток у студентів патріотичних почуттів, національної самосвідомості, гордості за український народ та його внесок у скарбницю світової культури; підвищення рівня естетичної культури майбутніх фахівців; виховання в учасників фестивалю почуття відповідальності, колективізму; виявлення обдарованих студентів, створення умов для реалізації їх творчого потенціалу; пропаганда засобами мистецтва творів, які складають світову класичну спадщину, кращих зразків сучасного мистецтва, невичерпних джерел фольклору; підвищення художнього рівня аматорського мистецтва, збагачення репертуару високохудожніми творами національної драматургії, музики і хореографії, кращими зразками вітчизняної і зарубіжної класики; сприяння зближенню та консолідації регіональних колективів НУБіП України з колективом його Київського територіального центру.

Всесвітній день здоров'я (7 квітня) – проводиться з метою виховання ціннісного ставлення студентів до фізичного, психічного, соціального, здоров'я та популяризації здорового способу життя молоді.

День довкілля (третя субота квітня) – проводиться з метою виховання екологічної культури молоді, бережного ставлення до природного середовища, розвитку ноосферного мислення молоді, виховання вітацентричних цінностей. У цей день привертається широка увага студентів до проблем довкілля. Вже стало доброю традицією, коли члени нашого колективу об'єднують свої зусилля для покращання навколишнього середовища та привернення уваги широкої громадськості до екологічних проблем.

День Матері (друга неділя травня) – виховання у молоді поваги до жінки, любові до матері та до Батьківщини. У вихованні велика роль відводиться матері, яка боролася за духовне збереження своїх дітей, щоб вони пам'ятали свою національну спадщину і

походження.

День пам'яті та примирення (8 травня) проводиться з метою виховання у студентської молоді громадянської самосвідомості, почуття патріотизму, національної гідності, милосердя і емпатії, готовності до захисту своєї держави, шанобливого ставлення до старшого покоління.

День науки (третя субота травня) – ціллю свята є виховання у молоді ціннісного ставлення до науки, інтелектуальної праці, навчання, учених і науковців, науково-технічного прогресу в Україні.

День університету (остання п'ятниця травня) – проводиться з метою виховання у студентів поваги до Alma Mater, почуття приналежності до університетського колективу, ознайомлення молоді з історією становлення університету, розвитку науки та інновацій.

День Конституції України (28 червня) – відзначається з метою виховання у молоді правової свідомості, громадянської позиції, ціннісного ставлення до прав та свобод людини і громадянина, патріотичних поглядів і переконань.

День Державного Прапора України (23 серпня) – мета заходу полягає у прищепленні студентам поваги до національного символу – Державного Прапора.

День Незалежності України (24 серпня) – метою відзначення цієї події в університеті є виховання у студентів патріотизму, любові до України, поваги до Героїв, славного минулого народу, забезпечення усвідомлення молоддю факту тяглості Української державності, створення якої було далеко не одномоментним актом.

Висновки і перспективи (Discussion). У процесі дослідження встановлено, що у вищих навчальних закладах України реалізуються різноманітні форми роботи зі студентською молоддю. На загально університетському рівні активно впроваджуються масові та групові форми роботи. Їх аналіз дозволив класифікувати дані форми за чотирма групами, зокрема – традиційні (наприклад, Школа першокурсника, День знань, Голосіївська весна), нові (День захисника України, День Матері, День Гідності та Свободи, День пам'яті), галузеві (День працівника сільського господарства, День довкілля, День науки), загальнодержавні (День Конституції, День Державного Прапора, День Незалежності).

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні можливостей застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у виховній роботі зі студентською молоддю.

Список використаних джерел

1. Довідник з виховної роботи зі студентами / В.І. Тернопільська, Т.В. Коломієць, І.О.Піонтківська. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. — 264 с.
2. Ніколаєнко С.М., Шинкарук В.Д., Рудень Д.М., Сопівник Р.В., Сопівник І.В., Петрів Г.В., Кушнір А.О., Мойсєєв В.В., Давидова О.П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот» / С.М.Ніколаєнко, В.Д.Шинкарук, Д.М.Рудень, Р.В.Сопівник, І.В.Сопівник, Г.В.Петрів, А.О.Кушнір, В.В.Мойсєєв, О.П.Давидова. – К.: «Компринт», 2016. – 74 с.
3. Сопівник, Р. В. Виховання і самовиховання на засадах національно-патріотичних цінностей: методичний посібник для студентів і науково-педагогічних працівників аграрних і природоохоронних ВНЗ [Текст] / Р.В. Сопівник, Петрів Г.В. – К.: «ЦП «Компринт», 2014. – 185 с.
4. Сопівник Р.В. Виховання особистості майбутнього фахівця агропромислової галузі крізь призму функцій наставника академічної групи // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. – № 220. – С. 172-182
5. Сопівник І. В. Виховуюче навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців / І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. Вип. 220 –С. 166-172.

6. Сопівник І.В. Теорія і практика виховання моральної відповідальності сільської молоді [Текст] : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Сопівник Ірина Віталіївна ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Київ, 2014. – 40 с.

7. Художньо-естетичне виховання студентської молоді [Текст] : монографія / Г.П.Шевченко, Ю. А. Пастухова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ : СЛУ, 2010. – 179 с.

References

1. Ternopil'ska, V.I., Kolomiiets, T.V., Piontkiv'ska, I.O. (2014) Dovidnyk z vykhovnoi roboty zi studentamy [Handbook of educational work with students]. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan, 264.

2. Nikolaienko S.M., Shynkaruk V.D., Ruden D.M., Sopivnyk R.V., Sopivnyk I.V., Petriv H.V., Kushnir A.O., Moisieiev V.V., Davydova O.P. Prohrama vykhovannia studenta: «Fakhivets, hromadianyn, patriot» [Student education program «specialist, citizen, patriot»]. Kiev: «Kompynt», 74.

3. Sopivnyk, R. V. Petriv, H.V.(2014). Vyhovannia i samovyhovannia na zasadakh natsionalno-patriotychnykh tsinnosti: metodychni posibnyk dlia studentiv i naukovopedagogichnykh pratsivnykiv ahrarnykh i pryrodokhoronnykh VNZ [Education and self-education on the basis of national and patriotic values]. Kyiv: Kompynt, 185.

4. Sopivnyk, R. V. (2015) Vykhovannia osobystosti maibutn'ogo fakhivtsia agropromyslovoi haluzi kriz' pryzmu funktsii nastavnyka akademichnoi hrupy [Educating future specialist personality agro industry in the light of academic mentor functions] Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia "Pedagogika. Psykhologia. Filosofia", 220, 172-182.

5. Sopivnyk, I. V. (2015) Vykhovuiuche navchannia u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh fakhivtsiv [Bringing up the training in the professional training of future specialists] Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seriiia «Pedagogika, psykhologhiia, filosofiiia», 220, 166-172.

6. Sopivnyk, I.V. (2014) Teoriiia i praktyka vykhovannia moralnoi vidpovidalnosti sil'skoi molodi [Theory and practice of education of the rural youth of moral responsibility] Skhidnoukr. nats. un-t im. Volodymyra Dalia. Kyiv, 40.

7. Shevchenko, H. P., Pastukhova, Yu. A. (2010) Khudozhno-estetychne vykhovannia studentskoi molodi [Tekst] : monohrafiia [Artistic and aesthetic education of students]. Luhansk : SNU, 179.

ФОРМЫ ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ (НА ПРИМЕРЕ НУБИП УКРАИНЫ)

И. В. Сопивнык, Б. П. Ващишен, А.А. Вет

Аннотация. В статье обобщен передовой педагогический опыт Национального университета биоресурсов и природопользования Украины по применению комплекса форм организационно-воспитательной работы со студенческой молодежью; систематизированы и классифицированы формы воспитательной работы со студентами, в том числе традиционные (например, Школа первокурсника, День знаний, Голосеевская весна), новые (День защитника Украины, День Матери, День Достоинства и Свободы, День памяти), отраслевые (День работника сельского хозяйства, День окружающей среды, День науки), общегосударственные (День Конституции, День Государственного Флага, День Независимости).

Ключевые слова: воспитание, формы воспитания, студенты, массовые и групповые формы воспитания молодежи.

FORMS OF EDUCATION STUDENTS (ON THE EXAMPLE OF UKRAINE NUBiP)

I.V. Sopivnyk, B.P. Vaschishen, A.A. Vet

Abstract. The article summarizes the advanced pedagogical experience of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine on the use of complex forms of organizational and educational work with students; systematized and classified forms of educa-

tional work with students, including traditional (eg school freshman, the Day of Knowledge, Holosiivska spring), new (Day of the defender of Ukraine, Mother's Day, Day of Dignity and Liberty, Memorial Day), industry (the Day of agricultural workers environment Day, science Day), the State (Constitution Day, National Flag Day, Independence Day).

Keywords: education, forms of education, students, mass and group forms of youth education.

УДК 378.6.035.6(477-25)НУБіП

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТА «ФАХІВЕЦЬ, ГРОМАДЯНИН, ПАТРІОТ» В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Р.В. СОПІВНИК, завідувач кафедри педагогіки,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: rvsop@meta.ua

Анотація. У статті обґрунтовується доцільність та шляхи реалізації програми виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот» в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. Показана алгоритмічність досягнення виховних цілей упродовж терміну підготовки студентів на бакалаврських програмах. Розкривається зміст виховання студента у його послідовному і логічному розгортанні від першого по четвертий рік навчання. Вказується, що програма базується на системно-ціннісному, особистісно-орієнтованому, суб'єкт-суб'єктному, діяльнісному, акмеологічному підходах. Зауважується, що програма включає знайомство з навчальним закладом, його історією, фундаторами, науковими школами, Києвом, Україною, славним минулим нашого народу, заходи з формування поваги до Гімну, національних символів, передбачає обговорення літературних творів на патріотичні теми, плекання інтересу і ціннісного ставлення до професії, формування здорового способу життя тощо. Зазначається, що програма враховує державний календар свят і пам'ятних дат, ювілеї, особливості професій типу «людина-природа», прославляє національних героїв, охоплює усі напрями змісту виховання та забезпечує гармонійний і різнобічний розвиток особистості студента. У статті вказується, що у програму виховання студента закладені інструменти зворотного зв'язку, за допомогою яких визначається ефективність виховної роботи. Пропонуються стимули, які актуалізують відповідну систему потреб і мотивів наставників академічних груп та студентів на шляху досягнення спільних цілей.

Ключові слова: програма виховання, календар свят і пам'ятних дат, індикатори ефективності реалізації програми виховання, суб'єкти виховного процесу, наставники академічних груп, патріотизм, громадянськість, професіоналізм.

Актуальність (Introduction). Питання виховання особистості набувають усе більшої ваги і значимості у наш час, бо тільки покоління з гуманістичним світоглядом, ціннісною свідомістю здатне зупинити прогресуючу кризу моралі, що загрожує перспективам виживання людства на планеті Земля та українській державності. З огляду на це, знансцентризм сучасної освіти має поступитись концепції формування гармонійно і різнобічно розвиненого студента. Ми бачимо, що проблеми на південному сході України, війна, дезінтеграція країни з колосальними жертвами, територіальними, ресурсними втратами, інспіровані не тільки і не стільки зовні, а значною мірою